

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Piata M. Viteazul
(Nagypiac tér) 11/a
TELEFON: 670.
Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP

Előfizetési árak:
BELFÖLDÖN
1 évre . . . 250 L.
1/2 „ . . . 130 „
1/4 „ . . . 65 „
KÜLFÖLDÖN
1 évre
Gyarország P 12,
Venko Ck 78,
Austria . . . S. 18,
Jugoslávia . . . D. 120.

Az erdélyi cionista politika eddigi hiányai és jövő iránya

Október 26-ika fordulópontja az erdélyi cionista mozgalomnak. Most fog eldőlni, vajjon az erdélyi zsidóság valóban érett-e ahoz, hogy kivegye részét a zsidó világpolitika intézéséből, vagy csak szalmalángszertű fellángolása volt a forradalom utáni felbuzdulása, midőn Erdélyben is felkarolta a cionista eszmét és iparkodott dokumentálni a zsidó népközösséghez való tartózkodását. Soha a zsidóság nem szorult annyira minden egyes tagjának odaadó és önfeláldozó munkájára, mint épen most. Soha nem éreztük oly égető közelségben a zsidókérdés fájdalmas jelenlétét és soha nem volt oly sürgető és halaszthatatlan szükség a megoldás előbbre vitelére. A forradalom utáni zsidó reneszánszt a korszellem eredményezte, de a mostani viszonyok között elsőrendű szükségessé vált a zsidó közért való munkálkodás.

Óriási különbség van a 911-20-as évek és a mai idők között, akkor még mindenkinek Wilson híres 14 pontja volt a bibliája és minden politikus a békeszerződések kisebbségi klauzuláira esküdt. Akkor még úgy látszott, hogy a világháború legfeljebb új kisebbségeket teremtett, de nem kisebbségi sorsokat. Senki se gondolhatta, hogy a kisebbségeknek — és köztük elsősorban a zsidóknak — pusztán fennmaradásukért ilyen heroikus élet-halálharcot fog kelleni folytatni. Az erdélyrészi zsidóság olyan csodálatraméltó nekilendüléssel kapcsolódott be a cionizmuson keresztül a zsidó világközösségbe, hogy a legszebb és legjogosabb perspektivákat nyújtotta jövője fejlődése szempontjából. Gyönyörű reneszánszát értük meg a közért való munkásságnak.

Tagadhatatlan, hogy mint már jeleztük, ebben — a lelkes reneszánszban elsőrangú — talán a legfontosabb tényező volt a cionista elveket vallók nagy száma. A főcél volt a nemzeti érzés felszínretörésének negyvenháromezer lelkes cionista államalkotó idea eszméjén keresztül. Adva volt egy célkitűzés, melyben a zsidó energiák is kiélhették lelkiéletüket és új alapokra fektették a zsidó nép ideológiát.

A kimondottan zsidó politika két részből áll. Egyik oldalon a kötelelességteljesítés az össz-zsidósággal szemben, aminek a legpregnansabb megnyilvánulása, mellyel a zsidó nemzeti politikát vallók a cionizmusnak hódolnak. A cionista eszme gerince a *Palesztina-munka*. A másik oldalon, a zsidóság belpolitikai helyzetének tisztázása és belföldi sérelmeinek orvoslása. Normális viszonyok között, a vezetőség tevékenysége legnagyobb részt a szűkebb értelemben vett cionista munkára használódik fel. Nálunk azonban a legutóbbi évek antiszemita tendenciái miatt, a legjobb energiák erőfeszítései, az állandó surlódások letompításában és az atrocitások kiparizálásában merültek ki. Mivel pedig e sérelmeket közvetlenebbül és sajnos egyenként is éreztük, ebből következett, hogy a vezetőség részéről a cionista eszme propagandisztikus felszínén tartása kissé csökkent. Ez természetes és midőn egyazon vezetőség, jobban mondva egyazon személyeknek kellett a zsidóság belpolitikai vonatkozásai is, tehát a zsidó belpolitikával is törődjenek. Már pedig a romániai viszonyok közt, mind egyik tevékenység egész embereket és minden más munkamegoszlástól független erőfeszítéseket kíván. Ez a munkafelosztás egy vezetőségen belül, azonban mindég meghiusult különböző okok miatt.

Ezeket a hibákat csak egy módon lehet kiküszöbölni. Ha elv拉斯ztjuk a belpolitikai munkát a cionista feladatoktól és mindkettő intézésére két külön, egymástól teljesen független vezetőséget választunk. Ezt a célt kívánja szolgálni a 26-iki konferencián megvalósulásra kerülő terv, mely a cionista szervezetek országos központját Temesvárra helyezi át. A Zsidó Nemzeti Szövetség ezentul kizárólag csakis a cionizmus ügyével fog foglalkozni Temesvárott. Kolozsvár, mint politikai centrum alkalmasabb a belpolitikai feladatok elvégzésére és azért a régi vezetőség tevékeny tagjai, politikai exponenseink maradnak. Eddigi fáradságtalan odaadásuk és önzetlenségük révén, nélkülözhetetlenné váltak a további küzdelmekhez, melyet a zsidóság belpolitikai helyzete megkíván.

Temesvárnak pedig, hol igen jó és képzett cionistáink vannak, meg kell elégedni azzal a magasztos és irigylésre méltó szereppel, mely nekik a cionista eszme fejlesztése jut osztályrészül.

Egyre kívánjuk csak az eljövendő biztos siker reményében figyelmüket felhívni, a *kolozsvári belpolitikai központtal legjeljebb csak karöltve, de sohasem vetélkedve küzdenek a közös célokért.*

Volna azonban még egy igen fontos probléma, mely amellet, hogy ránk mizrachistákra nézve rendkívüli jelentőséggel bír, az általános cionista munka sikere szempontjából is megszívlelendő szükségességet jelent.

Wedgwood tiltakozása a mandatárius hatalom ellen

Londonból jelentik. Wedgwood ezredes a közeli napokban Manchesterben egy zsidó irodalmi társaság meetingjén előadást tartott „Palesztina és a Mandatárius Hatalom” címen. Kétkedését fejezte ki afölött, vajjon azon zsidók, akik annakidején kérték a megbízatást Anglia részére, ugyanazt cselekedték-e ma is. „A zsidók megcsalatra érzik

Az erdélyi zsidóság azon rétegei, melyek az asszimilációtól kevésbé vannak megfertőzve és ennél fogva inkább alkalmasabbak és könnyebben kaphatók a zsidó nemzeti eszme befogadására, legnagyobb részt orthodox hitelveket vallanak.

Már pedig mint ilyenek, könnyebben kapcsolhatók be a cionista mozgalomba a Mizrachi által, mely az orthodox zsidóság tömörülése a cionista zászló alatt, mint az orthodox különállást nem mindég eléggé kihangsúlyozó khal-cionisták révén. Bevalljuk őszintén, eddig nem találkoztunk mindég a központ részéről mizrachi követelések esetén azzal a készséggel, melyet úgy a fentvázolt politikai elfoglaltság, mint számarányunk és belső meggyőződésünk is, jogosan elvárhatóvá tett. Lehet, sőt valószínűnek tartjuk, hogy a régi vezetőség sokoldali tevékenysége és belpolitikai elfoglaltsága okozta azt, hogy nem szentelhetett elég figyelmet a cionista eszme terjedése szempontjából annyira fontos ilyen momentumoknak. Azonban most, midőn az erdélyi cionizmus új utakra lép és a bajok orvoslására törekszünk, cionista kötelességünknek tartjuk az országos konferencián megválasztandó temesvári vezetőséget felhívni, hogy a jövőben a régi hibákat kiküszöbölje ki azáltal, hogy a *mizrachi elveket intenzívebben szem előtt tartja és a mizrachi propagandát hathatósbabban támogatni fogja.*

Felhívásunknak az ad különösebb időszerepét, hogy Temesvár még kevésbé prononcirozott orthodox központ, mint Kolozsvár vagy Nagyvárad és így félő, hogy az aktív vezetés ezentul még kevésbé lesz mizrachisták, azaz orthodoxok által irányítva, mint volt eddig Kolozsváron.

magukat, — mondta — és joggal érzik ezt”. A mandatárius hatalom kritika alá esik nem csak zsidó szempontból, de főképen angol érdekből is. Angliának csak előnyére válhat, ha barátokat szerez magának világszerte, de főként a zsidók közül, akik épp úgy nagyra tartják az igazságot és demokráciát, mint Anglia.

Nem lehetek miniszter!

Ófelsége az új kormány bemutatkozása alkalmával felszólította a kormány tagjait, hogy aki [közülök nem érez hivatottságot, vagy rátermettséget az ügyek vitelére, az hagyja el a helyét.

Miniszterelnök ur, én kilépek, tudom, hogy ez meglepetés lesz Excellenciádnak mert Ön úgy gondolta, hogy biztosan Madgearu vagy Mihalache, esetleg tudomisen Junian vagy Hatiegan fognak a király felhívására jelentkezni s ime helyettük csak én vagyok bátor legalázatosabban bejelenteni, hogy nem lehetek miniszter. Megjegyzem, hogy elhatározásom megmásíthatatlan és végleges és már előre kijelentem, hogy semmiféle kapacitásnak, vagy esetleges szelid nyomásnak nem vagyok hajlandó engedni és vérző szívvel bár, de mégis: kilépek.

Tudniillik én bevallom töredelmesen és őszintén, bevallom kertelés és porhintés nélkül: *Én nem érzek semmiféle rátermettséget és hivatottságot, hogy miniszter lehessenek.* — Szégyelem bevallani, én még soha életemben nem panamáztam. — Egyetlen egy agrár-kisajátítási panamában sem vettem részt, nincs semmi részem a hírhedt petroleum panamában, nem voltam ott az Avarescu féle — ha jól emlé-

szem — 2 és fél milliárdos éjszakai osztozkodásnál, bizonyisten esküszöm, hogy a Lupas féle műszer-panamáról sem tudtam, míg a lapok nem keztek szellőztetni... Hát ezek után, hogy lehessenek én miniszter?

Elégedjek akkor meg egy alminiszteri stallummal? Röstellem, de erre sem érzem magam hivatottnak. — Hogy jövők én Dobrescuhoz a csiki erdő-panamák hőiséhez? Vagy mennyire eltörpülök én Motas ur mellett, aki a földgáz-panamát panamázt? Tehetségtelen voltam világeletemben még csak egy picinyke utlevél, vagy adópanamába sem tudtam beleszópnem... Nem nem Miniszterelnök Ur, nem vállalom az alminiszteri tárcát se... .

Hogy akkor menjek general-inspektornak? ... Hahaha... Egész egyszerűen, de határozottan jelentem ki: oda sem vagyok megfelelő... Tetszik érteni ugye? ...

Mert például ha én miniszter lennék, akkor nem tartanék magamnak egyetlen tacsokot, mint kabinetfőnökököt, nem tudnék 200 milliókat a rendelkezési alaphól az antiszemita agitáció céljaira fordítani... Ha én volnék a közoktatási miniszter, akkor nem építenék Anghelescu ur receptje szerint tizezerszámra iskolákat oda, ahol annak semmi

Hitközségek válsága.

— Magyszebeni levél —

célja sincs és nem várásolnék elő egy Potemkin kulturát, mert én csak a kulturának vagyok a hive és nem Potemkinnek. ... Vagy például ha én volnék az igazságügyminiszter, akkor — esküszöm — az igazságügyi hatóságok megtalálnák a módját annak, hogy a zsidók elleni agitáció nagyon hamar, egyszer és mindenkorra megszűnjön. ... Vagy ha én volnék a pénzügyminiszter, akkor ragaszkoznék ahhoz, hogy a nagytőke is fizesse meg az adóját és ne nyomjanak rá minden adót, minden közterhet, mint valami hadisarcot, erre a szerencsétlen, kiuzsorázott Erdélyre. ... Vagy ha én volnék a belügyminiszter, akkor a rendőrségen nem vernék agyba-főbe sem a postatisztet, sem a városi tanácsost és nem ülnének rá embernek a szájára meztelen testtel, mert ha ezt meghallja a külföld, akkor megint hónapokra fog megundorodni tőlünk. ...

Hát persze, ha én miniszter lennék. ... De mert tudom, hogy ehhez és az ilyesmihez semmiféle hajlam, rátermettség vagy hivatottság nincs bennem és még egy pár millió józan becstelen embertársamban sem, azért nem vagyok hajlandó sem miniszteri, sem alminiszteri pozíciót betölteni. ... mert hiába, a tehetségesek tanácsában a tehetségteleneknek nincs semmi helyük.

Myb.

A hitközségek gazdasági blokkjának körlevele élénk visszhangot keltett hitközségünkben. A szervezetlenség és elhanyagoltság érzésének lidérenyomása nehezedik már régóta a lelkekre. Hozzájön még a gazdasági válság ciklónja, mely könyörtelenül végigseper hitközségeink fölött és melynek nyomában ugyszólván kő nem maradt kövön. Az első érzés a körlevélre az volt, hogy hát mégis csak csinálnak valamit, még sem nézzük otromba rezignáltsággal pusztulásunkat. Nemkülönbön jó hatást váltott ki a körlevél nyugodt, objektív hangja. Akik a nemes ügy élére álltak, ugylátszik, az óriási nehézségek dacára, tudják, hogy mit akarnak. Sok méltán keserű érzést elnyomnak, mert nem akarják, hogy a múlt borongós fájdalma eláttólódjon a jövőbe való tekintést.

Amit most elmulasztanánk, talán soha nem hozhatnánk helyre. A hitközségek létfenntartási ösztöne írta meg ezen körlevelet és hozzá össze ezen kongresszust, melyen talán évtizedekre fognak a kockák elperdülni.

A hitközségek anyagilag válságos helyzetbe

kerültek. A mai súlyos viszonyok mutatják igazán azon sajnos nagy különbséget, mely anyagilag felekezettünk és más egyházak között fennáll. Mert a mi hitközségeinknek fájdalom, nincsennek fundációi. Az alapítványok iránti érzék nem lett kellőképpen ápolva nálunk, és így hitközségeink intézményeiket csupán a tagok áldozatkészségéből tartják fenn. A tagok anyagi teljesítőképessége nagyrészt megbénult és ezen súlyos helyzetben érezzük legjobban szervezetlenségünket és magunkra hagyatottságunkat. Ez teszi sürgőssé, hogy a hitközségek megteremtésük gazdasági szervezetüket és amit eddigi szétforgácsoltóságukban nem tudtak megmenteni, azt próbálják közös gondolattal, közös tervvel, közös erővel és egyesült akaráttal elérni. Ezentul közösen fogunk gondolkodni bajainkon és azok orvoslásán.

Az egész ország érdeklődéssel és legjobb várakozással néz az egybehívott kongresszus elé. Kísérje annak munkáját a Mindenható áldása.

Is Jehudi.

Rabénu Mose Glasner ז"ל

A kolozsvári főrabbi, a mizrachi eszme megalkuvást nem ismerő harcosa halhatatlan szellemének vélünk áldozni az alant néhány mondásából vett gyöngyszemmel, melyekkel lapunk hasábjain emlékezünk róla 6-ik halálzási évfordulóján. S'mini acerethkor vágyai színhelyén, Erecz Jisraeiben lehelte ki nemes lelkét. Az ő szelleme adjon nekünk erőt és kitaratást, hogy nyomdokain haladhassunk.

Glasner Akiba kolozsvári főrabbi, megboldogult atyjának, a nagy gaonnak halálának évfordulója alkalmából mondotta a következőket:

Mi is tulajdonképpen a S'mini-acereth ünnepe? Mi annak a jelentősége?

Pesach ünnepe az egyiptomi kiszabadulásunk emlékére tartjuk. Pesachkor lett a zsidó nép, — Istentől nemzetté elismerve.

Sewioth a Tóra ünnepe. Ekkor lett a zsidóság a vallás népévé kinyilatkoztatva.

Sukoth a sátrak ünnepe, amely a pusztai vándorlásra emlékeztet, jelképezi a galuthot, az üldözöttséget, a nélkülözést. Kiköltözködünk lakóházainkból, meleg otthonunkból és meghuzódunk, egy összetákolozt rozoga fakunyhóba. Azonban, hogy a zsidó ünnep, ne végződjön Galuth-tal, nélkülözéssel, megünnepeljük a S'mini-acereth napot, amikor újra bevonulunk a szabadságot és megváltást jelentő kőházakba.

Rabénu Móse Glasner z. c. l., aki oly lelkes harcosa volt a zsidó nép megváltásának, amikor eljött a Simini-acereth, a szabadság, a galuth megszűnésének ünnepe, a nap szentségének extázisában, hatalmas zsidó szívvel átérezve népünk összes fájdalmait, lehelte ki nemes, érző lelkét.

Mi egy nép vagyunk, minden népi aspirációval, abban a percben, midőn feladjuk népiségünket, megszűnünk létezni, mert nemzetiség és vallás nálunk egy szoros egységet képez. A zsidóság a nemzetiség fogalmával áll, vagy bukik.

Érdekes, hogy úgy a „művelt“ fajkeresztény, aki bennünket társadalmilag és gazdaságilag bojkotál, mint az utolsó suszterinas, aki az utcán zsidózik, egyformán tisztába vannak a zsidóság faji sajátosságával és erkölcsével, bármennyire is széjjel-szóródottságban él, de egynemzetet alkot az. Ez már egyedül csak nálunk probléma, hogy nép-e, vagy csak vallás vagyunk! Vajjon még meddig? ...

Napnál világosabb, hogy aki a zsidóság történelmi országában, jövőjében nem hisz, az tagadja a Thorát és magyarázatait. Hiszen egy nemzsidó is, ha hitünkre áttért, akkor elsősorban a zsidót mint népet ismerte el. Láthatjuk a moabita Ruthnál: „Néped az én népem és „עַם יְהוּדִים אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי“ Istened az én Istenem“.

Szálljon le a vezér a néphez, ne várja míg a nép felemelkedik hozzá. Mert ha Móse Rabenu is várta volna, míg a rabszolgaságban sínylő nép felemelkedik arra a fokra, melyen ő állott, akkor a zsidóság még máig sem lett volna megváltva. Nem chérem és isszurokkal kell egy vezérnek fellépnie, hanem a szép szavak meggyőző erejével. Mint írva van: וְאַתָּה הָיִיתָ אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

A Thora és a vallás az, mely bennünket 2000 éves galuthon át konzervált. Minden áldozatot meg kell hoznunk a Thoráért, csak a zsidóságunkat nem! ... Mert a Thora lett a zsidóságnak teremtvé,

nem pedig fordítva. (Lásd: Midrás Kohelet I. és Tana D'bé Elijahu XIV.) Ezt a tételt, a magukat kizárólag vallási alapon állóknak nevező egyénekre aplikálta.

Amikor a Palesztina-eszme ellen a chalulczok vallástalanágával érveltek, akkor mondta: Az örökévaló Hosea prófétának panaszkodott, hogy a zsidó nép letért a helyes utról, megszegi a Thora parancsait. Ekkor a próféta azt tanácsolta: „Hachlifém l'uma acheret“ cseréld el őket egy más néppel, legyen egy más nép a kiválasztott néped! Mire az Örökévaló ingerülten válaszolta:

בְּנֵי הַמָּדִינָה הַזֹּאת וְכִי לֹא אֶחָד מֵהֶם יִשְׁמָע אֶת דְּבַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנִי וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ

Az én kedvenc gyermekeimet nem cserélhetem fel más néppel. (Szinhedrin Jerusalmi I.)

Abszurdum volna megtagadni a jisuvval járó mizvát pusztán csak azért, mert elveszítettük az önbizalmat, félünk, hogy mi vallástalanok leszünk. Chizkijahu király nem akart házasodni, mert jövedőlték neki, hogy egy Menasse nevű fia fog születni, aki bálványt fog a „templomban állítani“. Mire Jesajahu által mondva lett neki: בְּהַר כְּבוֹד יִשְׁבֵּן לְךָ דְרַחֲמָנָא לְמַדָּה לֵךְ

Nem kell a jövőre való hivatkozással lemondj egy miczváról, amit ma megtehetsz. ...

Ilyen rövid, de velős mondásaival zuzta pozdorjává az Erecz-Jisraeli eszme ellen felhozott érveket, és fiatalos hévvel szállt sikra mindenkor az eszme szépszerűsítéséért a nagy gaon.

Tiszteletreméltó egyéniségének és lelkivilágának megvilágításához rá kell mutatni arra a felemelő körülményre, hogy ki tudott emelkedni a helyi és lelki környezetből, magát függetlenítette azon eszmekörtől, melyben hivatásánál fogva is mozgott. Műveiben is szellemi függetlensége domborodik ki. Legmagasabb elvként állítja fel szellemi téren is: קָבַל אֵת הָאֱמֶת מִמֵּי שְׂאֵמְרוֹ. Az igazsághoz joga van mindenkinek, azt bárkitől el kell fogadni. Ugyanaz vonul végig politikai látásán. Függetlenítette magát az összes irányzatoktól, bármennyire hatalmasak voltak, bátran hirdette az általa felismert igazságot. Ezért kellett oly heorikus küzdelmet folytatnia azok ellen, kik egyesek terrorjától meghátrálva, meggyőződésüket gyáván letagadták és önmaguk ellen harcoltak. Harcolt azon szellemi vezetők ellen, kik a nép bajaival nem törődve, csak ostorozták a népet. Azok közé tartozott, kik saját testükön érezték a nép fájdalmait, azt mindenkor orvosolni igyekezett. Ragyogó szónoki képességére úgy Berlinben, mint Bécsben és Jerusálemben is felfigyeltek, ahol a Beth Hamidras Lemorim Hamizrachimban utolsó éveiben rendszeres előadásokat tartott. Elsők között volt, ki Rabbi J. Reines felhívására 1902-ben résztvett a Mizrachi megalapozásában.

Mi erdélyi zsidók, kik a nagy Mesternek tanításait hallottuk, szemtanúi voltunk annak a szent harcnak, melyet a zsidó nemtörődömség ellen vívott. Mi, akik méltó tanítványai akarunk lenni az eszméért való küzdelmében, legszebben úgy áldozhatunk halhatatlan szellemének, ha azt a zászlót, melyért utolsó leheletéig harcolt, mi sem engedjük ki kezünk közül, magasra emelve fogunk küzdeni minden zsidó vágyak végcéljáért, egy vallásos, zsidó többségű, zsidó állam megteremtéséért, hogy elérjük:

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעַם יִשְׂרָאֵל עַל פִּי תוֹרַת יִשְׂרָאֵל

Slomo Zamroni.

A szerencse Romániában.

Romániában élő ügyfeleink ismét a legszerencsésebb eredményeket érték el. Az első sorsjátékok alkalmával

Háromszor a legnagyobb nyereményt

és legutóbb a következő tekintélyes nyereményeket:

2.000.000	Lei (No. 4.556)
1.750.000	Lei (No. 11.099)
1.250.000	Lei (No. 25.602)
1.000.000	Lei (No. 4.598)
1.000.000	Lei (No. 34.528)
625.000	Lei (No. 75.889)
625.000	Lei (No. 86.474)
625.000	Lei (No. 20.362)
500.000	Lei (No. 34.590)
500.000	Lei (No. 80.665)
500.000	Lei (No. 11.190)

és számos más a

375.000, 250.000, 200.000, 150.000 Lei s.b. s.b.

Most megint kezdődik egy új sorsjáték számos, óriási eredménnyel.

Egyetlenegy sorsjeggyel szerencsés esetben nyerhető

20.000.000 LEI

A jutalom 12.500.000 Lei, a főnyeremény 7.500.000 Lei. Összesen 34.000 sorsjegy között 42.000 nyeremény kerül kisorsolásra több mint

Háromszáz millió Lei

összeben

Az összes nyeremények minden levonás nélkül készpénzben azonnal kifizetésre kerülnek

Az összes sorsjegyek fele okvetlen nyer!

Ezzel szemben aránylag csekély sorsjegyárak:

Egész sorsjegy	Fél sorsjegy	Negyed sorsjegy
1200 Lei	600 Lei	300 Lei

Nincs előfizetés, az összegek a sorsjegyek vétele után a húzás kezdete előtt utalhatók át, megbízások tehát egyszerű postalapokon is beküldhetők a pénzügyminisztérium által kinevezett népszerű főárusító céghez

Fritz Dörge Bank

Wien 17. Kärntner Strasse 43—49 a város központjában.

Ajánlatos a megrendeléseket azonnali eszközölni, minthogy a sorsjegykészlet rohamosan apad.

Antiszemita támadások a földalatti vonalon

A német szociáldemokrata párt hivatalos orgánuma a „Vorwärts“ közli a következőket: a nemzeti szocialisták legutóbbi választási győzelemtől nagyon megittasultak. Naponta érkeznek szerkesztőségünkbe panaszok verekedésekről, amelyeknek a főszereplője a Hittler pártiakból kerülnek ki. Ujabbban tevékenységük színterét a földalatti vasutvonalakra helyezték át. A jelentések szerint, az elmúlt napokban meg támadták a zsidókinézésű utasokat, azonban min az történni szokott, a Hittler fiúk a felelősség elő megfutamodtak.

Az apagyilkosságért elítélt Halmann Fülöp megkegyelmezése.

Dr. Schober birodalmi kancellár kormányzásának utolsó napján írta alá Halmann Fülöpnek, a négy évi súlyos börtönre ítélt rigai zsidó diáknak megkegyelmezését. Ez a kegyelmezés ugynevezett "adminisztratív kegyelem", mely minden apagyilkost megillet, ha büntetésének felét kitöltötte és ezalatt az idő alatt jó magaviseletet tanúsított. Mint ismeretes, Halmann Fülöpöt azzal vádolták, hogy meggyilkolta az édesapját. A szerencsétlen ifjú állandóan tagadta a vádat. Kétszer állt az innsbrucki bíróságnak elé. Első ízben tíz évi börtönre ítélték. Mikor tavaly októberben másodszor állt bíróság elé, az egész közvélemény azt hitte, hogy fel fogják menteni.

Megkapó formában nyilatkozott meg az a bűntudat, mely Halmannt ártatlannak tartotta. Hitet adott mellette az innsbrucki főbíró, aki őt is, családját is közelről ismeri, hitet tett mellette édesanyja, a maga és ő maga is az édesapja sírjánál megrendítő formában hangoztatta ártatlanságát. Több mint ötvenezer aláírással ellátott kegyelmi kérvényt is nyújtottak be szabadulása érdekében. A védelem is mindent elkövetett, hogy az igazságot napfényre hozza. De voltak olyan tényezők, melyeknek érdekében állott, hogy Halmann személye körül az ártatlanság gyanúsítások köde minél sűrűbb legyen. Gondoskodtak róla, hogy az innsbrucki esküdtbírók ne szabaduljanak ki azok alól a befolyások alól, melyek végül is odavezettek, hogy Halmannt másodszor is bűnösnek mondták ki.

Hogy a szakbírók mennyire meg voltak győződve a felhozott bizonyítékok tarthatatlanságáról vagy legalább is gyengeségéről, legjobban bizonyítja, hogy a második pörben lényegesen enyhítették a büntetését és csak négy évi börtönre ítélték. Halmann, a hírhedt steini fegyházban töltötte bün-

tesét. Hosszu hónapokat idegölő magánzárában töltött, később műhelybe került és ott papirzaccokat ragasztott. A börtön levegője és pszichikai behatásai teljesen aláásták egészségét. Röviddel szabadulása előtt át kellett őt szállítani a fegyházhoz tartozó kórházba.

Halmann végre hazatérhetett Bécsbe. A szabadulás után most a rehabilitálást is igyekezni fog megszerezni. Az ekkeseredett sajtóharc és a védelem által is leleplezett titkos aknamunka, mely a rigai diák pöre körül lefolyt, semmi kétséget nem hagy abban a tekintetben, hogy Halmann Fülöp kétszer történt elítélése körül döntő szerepe volt az antiszemizmusrak és azoknak a titkos szervezeteknek, amelyeknek érdekében volt, hogy a szerencsétlen zsidó diák az apagyilkosság rettenetes vádjával terheltlen álljon a közvélemény színe előtt. Az innsbrucki esküdtbírók előtt a Dreyfus-pernek egyik késői megismétlődése folyt le és ezért az ártatlanul elítélt ifjú szabadulása őszinte örömet kelt mindazok körében, akik ártatlanságáról és szenvedéseinek titkos mozgató erejéről első perctől fogva meg voltak győződve.

Ne adjon hangzatos reklámokra.

Már egy próbarendelés is meggyőzi, hogy legszolidabb árak mellett a legkielégítőbb kiszolgálást kapja minden tekintetben

KOVÁCS LAJOS

urliszabónál

Str. General Moşulu (Kert ucca) 4

A zsidó multból

A rabbi áldása

A frankfurti D. Dechent kardinális, titkos táncos 80-ik születésnapja alkalmából nagy német lapok félelevenittek az alábbi érdekes rabbi áldást, mely a Dechent családban nemzedékről-nemzedékre szállt át és melyet a jubiléus igen gyakran szokott mesélni.

Történt 1711-ik évben január 14-én, hogy a frankfurti rabbi házában tűz keletkezett, mely oly hamarosan terjedt, hogy rövid órák lerorgása alatt az egész zsidó negyed a tűz martaléka lett. 500 ház esett le és egész uccasorok eltűntek a föld színeről. Mindenütt csak rom és üszök volt látható és 1000 zsidó lett egy csapásra hajléktalan. Ezen hajléktalanok nagy része a megmaradt zsidóházaknál, valamint a város keresztény lakosainál találtak barátságos elhelyezést és támogatást éveken át, míg a zsidó negyed ujjá nem lett építve.

Rabbi Naphtali Cohen, kinél a tűz keletkezett, gyancsak barátságos fogadtatásban részesült Dechent kardinális feleségének déd-dédnagyatyjánál, Johannes Finger Schnurgasse 18. „Zumkaltenbach“-hoz címzett szabómesternél: aki őt és családját mindennel ellátta és kérte őt, hogy addig maradjon házában, míg a zsidó negyed teljesen nem lesz felépítve. De a hatóságok, kik a rabbit tették felelőssé a tűz keletkezéséért, megvonták tőle a lakhatási engedélyt és a rabbi így kénytelen volt elhagyni szeretett hivatását. Frankfurtról egyelőre Prágába költözött. Rövid ottartózkodás után elhatározta, hogy Palesztinába költözik, de ezen vágya már nem teljesíthető, miután csak Konstantinápolyig jutott el, ahol is rövid betegség után meghalt.

Frankfurtról való eltávozásakor vendéglátó há-

zigadójának nem adhatott egyebet, mint a következő áldást: A rabbi mindenekelőtt megáldotta az egész Finger családot, valamint utódait, hogy mindig nyugodtan és jólétben éljenek, hogy a családban soha szerencsétlenség ne forduljon elő, hogy a család minden egyes tagja magas kort érjen el és hogy őket mindenki becsülje és tisztelje. Nemzedékről-nemzedékre boldogan éljenek, hogy bajba jutott embertársaikon segíthessenek. És folytatta a rabbi az áldást, kívánja, hogy Finger, valamint utódai házában soha se legyenek paikányok vagy egerek. (Tudni kell, hogy abban az időben ezen kártékony rágcsálók oly tömegesen lepték el Frankfurt házeit, hogy valóságos életveszedelem volt a városban miattuk lakni.) Azon zsidó családok, kik a rabbi ezen áldásáról tudtak, becsületbeli kötelességüknek tartották, hogy amíg a Finger család valamelyik tagja fizetlennel vagy műhellyel rendelkezik, hogy szükségletüket náluk szerezzék be. És ezt a kötelességet nemzedékről-nemzedékre teljesítették is.

A rabbi ezen áldás, amint ezt Dechent kardinális meséli, családjában tényleg be is teljesült. Családjának minden egyes tagja magas kort ért el és jólétben élt. A család minden egyes tagja a mai napig is magas állami állást töltenek be és köztisztviselnek örvendenek. És történt mindez azért, mert feleségének déd-dédnagyatyja az 1711 évben az üldözött zsidó rabbinak oltalmát és segítséget nyújtott.

A wormsi régi zsidó temető érdekes leletei

Amint az I.T.A. jelenti, a wormsi régi zsidó temető bejáratánál egy földalatti folyósóra bukkantak, mely egykor a wormsi vár megerősítésére szol-

gált és ezen folyósón keresztül érintkeztek a körülzárt város védelmezői a külvilággal. A folyósó a régi Andreas kapu maradványai alatt terül el. A wormsi zsidó hitközség most nagy áldozatok árán szabadabbá tette ezen bejáratot és a munkálatok alkalmával ősrégi sarkövekre bukkantak, melyeken a héber felirat nagyon is jól olvasható. Miután a kövek nagyobb része a betűkkel lefelé volt a földben eltemetve, a betűk nagyon jól konzerválódtak és így nagy történelmi értéket képvisel, miután az 1305 évből van keltező és Rabbi Eliazar neve szerepel rajta. Amint a felirásból kivehető, egy nagy talmudtudós és I-ten félt ember volt. Egy másik kővön pedig, mely 1545-ből van keltező, szép héber nyelven leírja, milyen életet élt Cipore Gütten, ki Rabbi Abraham Walch-nak volt a felesége. Továbbá feltártak még köveket 1541, 1556 és 1562 évből, melyek stilizált betűkkel dicsérik az alattuk nyugvókat. És végül olyan köveket tártak fel, melyeknek a betűi a 12 és 13 századból datálódhatnak. A hitközség az összes köveket szépen rendbe hozva, ismét felfogja azokat a régi zsidó temető egy elkülönített helyén állítani.

A toledói zsidó temető feltárása

Esriel Carlebach az „Israelitische Familienblatt“ szerkesztője, ki több zsidó újság megbízásából, spanyolországi és északafrikai zsidók által lakott területeken kutat zsidó nyomok után, jelenti, hogy a spanyol kultuszminisztérium muzeális osztálya elhatározta, hogy még a tél beállta előtt feltárja a toledói ősrégi zsidó temetőt. Az előmunkálatok Francisco de B. San Roman Fernandez toledói muzeumi igazgató vezetése alatt megindultak és máris oly sarkövekre bukkantak, melyek 500 évvel Kr. előtt vannak keltező. Már az eddigi leletekből is megállapították, hogy ezen régi császárvárost a zsidók alapították. A további munkálatokat folytatják, hogy minden kétséget kizáróan megállapíthassák a fenti tényeket. A spanyol lakosság nagy figyelemmel kíséri a munkálatokat és a kultuszminisztérium pedig, hogy továbbra is ébren tartsa a lakosság figyelmét, az összes muzeumokban lévő és a zsidósággal bármilyen vonatkozásban lévő judaica értékeket összegyűjtötte és azokat Toledóban kiállította.

Várad zsidósága — Borsáért.

Freund Lajos, Weisz I. Miksa, Goldstein Blanka, Waldner I., Fischer József, Weinberger Ede és családja, Klein Sámuel, Katz József, Weisz Sámuel, Rosenberg Testvérek, Salamon József és családja, Feldmann Bernáth, Weinstein Sándor, Feldmann Abraham, Schwartz József, dr Márton János, dr Várad Ödön, Frenkel Jakab, Aron Farkas, Grünwald Armin, Schlänger Dezső, Weisz Izrael, Ullmann Ferencz, Krausz Béla, Friedmann Dávid, Zimmermann Miklós, Zimmermann Menyhért, Klein Sámuel, Mittelsteter, Fekete Miksa, Schwartz Gyula, Sternberg Salamon, Goldstein Hermann, Friedmann Izsák, Berkovits Izrael, Lázár Jenő, Stein Bernáth, Ritter Manó, Sachs Mór, Szirmai N., Kertész Lipót, Gertner Lipót, Verő család, Roth Albert, Eckstein Arthur, Eckstein Gerő, Roth M., Schwartz Sándor, Groszmann Jenő, Paneth Mór, Farkas Emil, Stern Hermann, Schwartz Zoltán, London Armin, Zoltán Géza, Neimann Márton, özv Kertész Antalné, Urán Géza, Stern Sámuel, Salzberger Ignátz, Deutsch Mór, Lebovits, Adolf, Szmuck József, Kohn Samu, Katzender József, Salamon József, Benedek Nándor, Lébi Károly és Mór, Guttmann Zsigmond, Spitzer Armin, Deutsch Izidor és családja, Grosz Sándor, Friedmann József, Meissner Ferencz, Weitzner Mór, Vadász Zsigmond és családja, Silber Lázár és családja, Neumann László, Weisz Mayer, Berkes Ignátz és családja, Rosenberg Lajos és családja, Salzberger Osiás József, Lébi Károly, Sonnenwirth Sándor és családja, Weinberger Ernő, Friedmann Mayer, Stein Hermann, Abrahamovits Rudolf, Rosenberg Márton, Izrael, Smilovits, Heimovits Izsák, Dächner Chaim, Schächter Abraham, Czitter Dezső, Grünfeld Lipót, Berkovits Jenő, Hitter Ignátz, London Jakab, Heller Márton, Hoffmann Mendel, Goldberger Jakab, Radó Menyhért, Lempert Manó, Grünberger Bernáth, Blau Sámuel, Isler Mihály, dr Kenéz Lajos, Klein Jenő, Lerner Sámuel, Grosz Sándor, Fischer Hermann, Berkes Bertalan, Spitz Sándor 100—100 lei. Krausz Bernáth 90 lei. Ehrenfeld Izidor, Zsupnik Farkas, Feldmann Izrael 80—80 lei. Weisz Dávid 75 lei. Sámuel, Holder József, Weinstien Armin 72—72 lei. Grosz József, Weisz Márton, Kupfer József, Weisz Sámuel, Horovitz Pinkász, Sonnenwirth Ahron, Mezei József 60—60 lei. Weinberger Izidor, Braun Fülöp, Reichard Salamon, Feldmann Jakab, Grosz Izidor, Lempert Manó, Keller S. Mayer 54—54 lei.

STEUA ROMÂNIEI

Román Biztosító-Társaság Bukarestben

Alaptőke és saját tartalékok 141,000.000 Leien felül

Tűz-, jég-, szállítvány-, betöréses lopás-, üveg-, balaset-, szavatossági-, automobil és géptörés-biztosítások

ÉLETBIZTOSÍTÁSOK

orvosi vizsgálatlalt és anélkül. Előnyös feltételek, jutányos díjtételek

ERDÉLYI VEZÉRKÉPVISELETEK:

Arad, Braşov, Cluj, Gheorgheni, Lugoj, Sătmár, Sibiu, Timişoara, Târgu-Mureş.

Oradeai vezérigénység: Piaţa Unirii 2. Telefon szám: 317

Olvassátok
Fizessétek elő
Hirdessétek
Terjesszétek a
heti lapot, mely a vallásos zsidóság egyetlen
magyar nyelvű lapja

Apró hírek

a világ minden részéből.

— **Mexico-City.** A mexicói belügyminiszter az ITA vezetősége előtt kijelentette, hogy rövidesen az összes templomokat és zsinagógákat zár alá fogják venni. A Sefárd zsidó hitközségnek meglévő 2 zsinagógája ezek szerint szintén zár alá esik. Megengedik azonban, hogy továbbra is megtartsák ott az istentiszteleteket. Ezzel kapcsolatban kijelentette még a miniszter azt is, hogy az a hír, miszerint a kínaiak és zsidók ellen bevándorlási szigorítást léptetnek életbe, megfelel a valóságnak.

— **Lemberg.** A czortkovi kerületi bíróság előtt a zsidó lakosság élénk érdeklődése mellett indult meg a per, melyben 10 zsidót, két katonának megölésével vádolnak. Dacára, hogy a bizonyítási eljárás folyamán semmilyen bizonyítékot sem tudtak a vádlottak ellen felhozni, mégis 3-at hatévi, 2-öt ötévi és egyet háromévi börtönre ítélték. A többieket felmentették.

— **Lübeck.** A lübecki járásbíróság két nemzeti szociálistát, akik néhány zsidó ifjút megsértettek, fejenként háromhavi és kétheti börtönre ítélte.

— **Biharpüspökiben** a napokban meghalt az utolsó 48-as honvéd Josef Flugeisen, aki 102 évet élt.

— **Frankfurt a. M.** Az ünnep utolsó napján egy teherautó futott be Frankfurtba harminc acélsisakossal. Az acélsisakosok rövid korcsmázás után a városba indultak. Sétájuk közben beleütköztek egy nagyobb kommunista csoportba. Azonnal parázs verekedés kezdődött, amelynek során két acélsisakos már súlyosan megsebesült, a többiek nagy szorultságukban egy utjukba eső zsinagógába menekültek. A zsinagógában szukkót ünnep alkalmából éppen istentisztelet volt és az imádkozó zsidók az első pillanatban azt hitték, hogy Hitler katonái az istentiszteletet akarják megzavarni. Már majdnem pánik tört ki, amikor a megijedt antiszemita magyarok, hogy miről van szó és védelmet kértek a zsidóktól. A templom eljárássága azonnal intézkedett, hogy az acélsisakosokat egy oldalterembe rejtse el a közben megérkezett kommunista üldözők elől, egyben azonnal segítségért telefonáltak a rendőrségre. A rendőrség hamarosan ki is vonult (ezúttal nem zsidóverésről volt szó) és gygyeresen fedezte az acélsisakosok visszavonulását a teherautójukhoz. — A miből a tanulság az, hogy nem okos dolog a zsinagógákat felgyújtani, mert néha még az antiszemitaoknak is hasznára válhatnak.

— **Jeruzsálem.** A palesztinai kormány tervebe vette, hogy egy általános jövedelmi adót fog létesíteni, mely a tiszta jövedelem 2-5 százalékának felel meg.

— Azon éles konfliktus, mely Haifa mohamedán és keresztény lakossága között fennáll — amely a közös temető tulajdonjogából ered — most már odáig vezetett, hogy a mohamedán forrás tulajdonosok megtagadták a keresztényeknek a víz eladását.

— Az „Al Hayat“ értesülése szerint a Palesztinai Jewish Colonisation Association P. J. C. A. Baraka község közelében, a jaffai járás területén egy eladósodott kereskedőtől megvásárolt egy 450 dunam kiterjedésű birtokot. Az arab lap sajnálkozva jegyzi meg, hogy a zsidó részről egy újabb 35.000 dunam területű földbirtok megvétele van tervebe véve.

— Október hetedikén járt le az a terminus, amit a Népszövetségi Tanács „Siralom albizottsága“ adott a zsidóknak és mohamedánoknak, hogy együttesen találjanak megoldást a kérdés rendezésére. Tekintettel, hogy ez időpontig nem jutottak megegyezésre, ennek elintézését saját haláskörében fogja a fenti bizottság elintézni.

— **Haifa.** A haifai zsidó kereskedelmi-kamara a helyi járásbírósághoz azon kérelmét terjesztette elő, hogy egy zsidó bíró kinevezését tegye lehetővé, annál is inkább, mivel az ottani bíróságot nagy mérvben zsidó felek veszik igénybe.

Figyelem !! A zárda-uccai zsidó templommal szemben Schächter Abrahám-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machzor slb. magyar és német fordítással, valamint új kiadású és antik könyvek,

TALESZEK

gyári áron, Mezize, Tefilin és más imaszerek engross és detail, legolcsóbban beszerezhetők.

A világhírű ספר חתום-nak 200-at meghaladó halhatatlan, gyönyörű beszédei és mondásai egyedül nálam kaphatók jutányos árban.

SCHÄCHTER ABRAHÁM. Oradea. Zárda ucca.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi konferenciájának programja.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség XI. országos konferenciája vasárnap délelőtt pontban tíz órakor kezdődik a következő programmal:

Délelőtt tíz órakor:

1. Elnöki megnyitó: Dr. Fischer József.
2. Dr. Márton Ernő: Beszámoló a Szövetség tevékenységéről és javaslat az áthelyezés kérdésében.
3. Vita és határozat az áthelyezési javaslat ügyében.

4. Az új vezetőség megválasztása.

5. Az új vezetőség programja.

Délután 3 órakor:

6. Vita és határozathozatal az előterjesztett javaslatok tekintetében a) Palesztina vita, b) szervezeti vita, c) politikai vita, d) kulturvita, e) jogvédelmi vita.

7. Keren Kajemet és Keren Hajjeszod munkája.

A konferenciával kapcsolatban kijelölte a KIB a mandátum igazoló bizottságot, amelynek tagjai dr. Váradi Ödön, Ráth Efráim (Oradea), Weinberger Nándor és Löbl Lajos.

Az állandó választmányba a KIB dr. Márton Ernőt és Klein Elijáhut (Cluj) delegálta. Az állandó választmányának hivatalból tagjai: a Szövetség tb. főtitkára és a KH képviselője, aki egyben a konferencia főjegyzője lesz. Az állandó választmány összetételére nézve egyébként az eddigi szabályok mérvadóak.

A konferencia és az igazoló bizottság székhelye a Fekete Sas Passage Mozgó (Dorian-Terassze feljárt).

Október hó 26-án tartja a Jewish Agency erdélyi rész osztálya is második országos konferenciáját, amelynek várad delegátusai a következők: Delegátusok: Nacionisták részéről: Hegedüs Nándor, Rozenberg István, Steiner Henrik (Gyapjuipar), Deutsch Jenő (posztókereskedő). Cionisták: Nussbaum Sámuel, dr. Bárdos Imre, Katz Rudolf, Ripper Farkas, Silbermann József, Urán Géza.

A Jewish Agency konferenciájának helyét és pontos idejét hirdapok útján fogja közölni a konferencia rendezőse.

Vasárnap este a Zs. N. Sz. nagyváradi helyi csoport fél tíz órai kezdettel a Kereskedelmi Csarnok nagytermében ismerkedési estélyt rendez a vendégek tiszteletére, ahol Nagyvárad zsidó társadalma is résztvehet.

Az ismerkedési estélyre az Unio Bank rádió-osztálya hangverseny céljára ingyen bocsájtott egy Silver Marshal rádiókészüléket a Szövetség rendelkezésére. Villamos gramofon készüléken pedig a legszebb héber dalokat fogják közvetíteni.

Dr. Arthur Hantke Jeruzsálemből, Dr. Adolf Pollák Berlinből és még mások fognak beszédet tartani. Hogy az estély minél intímabb legyen, minden vendégnek teát és teasüteményt fognak fel-
szolgálni.

Műasztalosok Butorcsarnokai:

Oradea Bémer-tér 2.
Kossuth u. 2.

Óriási butorkészletét !!
ne mulassza el megtekinteni.

Meglepő olcsó árak

**Kedvező
fizetési
feltételek**

Férfi szövet

különlegességek
bámulatolcsó

leszállított árban

Engros Havas & Grünfeld
Endetail posztó áruházában
Kossuth ucca 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.
Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni.

Felhívás.

Értesitem a n. é. közönséget és a t. vevő-körömet, hogy modernül felszerelt orth. kóser szalámi hentesárugyárban s legjobb minőségű készítmények jönnek forgalomba hozva, Szíves párfogást kér.

MARTIN PÁL jun.

ארטה' כשר HENTESÁRUGYÁR ארטה' כשר
C. L. U. J., Piața Mihai Viteazul 25.

Nyugodtan fog aludni, ha

EXPRESS POLOSKA irtót

használ. Kapható:
STERN S ENDRE

Egy üveg ára 15 Lei
CÉGNÉL ORADEA, Zöldfa-u. 10.
Telefon: 378.

Győződjön meg!!!

Mindenféle harisnyák, keztük, férfi-
ingeket, Bébé cikkeket, Rövidárúk
nagyválasztékban kaphatók:

Szenszky Miklósnál
Saspassage

A legszebb !! Zománofényű gallérokat

KLEIN Gőzmosóda

Szent János ucca. 4.

VEGYILEG tisztít mos vasal ! férfi és női ruhákat

BORGOS Bazár épület
vegyiltisztító Színház oldal.

50%-ot megtakarít

ha szövet, selyem, bár-
sony, vászon és da-
masztáru szükségletét

a VERSENY áruházban

Rákóczy-ut 14 sz.
Apolló palota mellett szerzi be

ארטה' כשר Restaurant Grosz ארטה' כשר
Oradea, Zöldfa-u. 10.
Timișoara, Lloyd-sor 8.

Utazóknak 10% engedmény

ארטה' כשר ÉRTESETÉS ארטה' כשר

A n. é. közönség figyelmébe ajánlom, hogy saját érdekében libaszir, háj, füstölthús és tepertő téli szükségletét, míg az olcsó árhullámszás tart nálam beszerezze.

Ugyanott naponként friss liba aprólék kilonként 24 lei
FRIEDMANN SAMU baromfi és zsirnagykeresk.
Oradea, Cuza Voda

Hölgyek figyelmébe !!

Van szerencsém értesíteni, hogy tanulmányutamról hazatérve a SZOBEL ADOLF által 1912-ben alapított elsőrangú

női ruha szabóságotátvettem

és azt a legelső párisi szalonok eredeti mintájára tovább vezetem. Ruháim mindenkor a legújabb angol- és francia modellek szerint gyorsan és pontosan készülnék. Szíves párfogását kérve vagyok kitünő tisztelettel.

Brüder Béla nőidivat szalon
Salárdi u. 6.

Hirdessen a „Népünk“-ben

Kiadja: WASSERSTROM SÁNDOR

Nyomatott: RUBINSTEIN VILMOS könyvnyomdájában, ORADEA, Piața Mihai Viteazul (Nagypiac-tér)